

Reprezentatívnosť európskych sociálnych partnerov: odvetvie živých vystúpení

Zhrnutie

Úvod

Cieľom tejto štúdie je poskytnúť potrebné informácie, aby sa podnietil odvetvový sociálny dialóg v odvetví živých vystúpení. Cieľom série štúdií Európskeho monitorovacieho strediska tripartitných vzťahov (EIRO) o reprezentatívnosti, ktorá sa uskutočnila na žiadosť Európskej komisie, je určiť reprezentatívne združenia sociálnych partnerov, s ktorými sa má konzultovať podľa ustanovení Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). V štúdii sa preto určujú relevantní národní sociálni partneri v odvetví živých vystúpení pomocou prístupu zhora nadol (s uvedením členov patriacich do európskych združení) a prístupu zdola nahor prostredníctvom národných korešpondentov z Európskeho monitorovacieho strediska tripartitných vzťahov (EIRO).

Účinnosť európskeho sociálneho dialógu závisí od reprezentatívnosti relevantných národných subjektov odvetvia – európskeho sociálneho dialógu sa môžu zúčastňovať len dostatočne reprezentatívne združenia.

Národné združenie sa považuje za relevantné odvetvové záujmové združenie, ak spĺňa tieto kritériá:

- predmet činnosti združenia sa týka odvetvia;
- združenie je buď riadne zahrnuté do odvetvového kolektívneho vyjednávania a/alebo je členom akéhokoľvek relevantného európskeho záujmového združenia.

Európske združenie sa považuje za relevantné odvetvové záujmové združenie, ak je na zozname záujmových organizácií Komisie, s ktorými sa má konzultovať v mene odvetvia podľa článku 154 ZFEÚ a/alebo sa zúčastňuje na odvetvom európskom sociálnom dialógu a/alebo požiadalo o konzultácie podľa článku 154.

Vymedzenie odvetvia

Na účely tejto štúdie je odvetvie živých vystúpení vymedzené z hľadiska štatistickej klasifikácie ekonomických činností v Európskej únii (NACE) (rev. 2), aby sa zabezpečila nadnárodná porovnateľnosť

zistení. Konkrétnejšie je toto odvetvie vymedzené NACE kódom R.90 (tvorivé, umelecké a zábavné činnosti).

Ekonomické súvislosti

Charakteristika zamestnanosti

Odvetvie živých vystúpení zahŕňa scénické umenie, podporné činnosti k scénickému umeniu, umeleckú tvorbu a prevádzkovanie umeleckých zariadení. Činnosti živých vystúpení sa preto uskutočňujú vo verejných (ktoré ešte prevládajú vo väčšine krajín), ako aj súkromných (dotovaných alebo komerčných) odvetviach.

Podľa prieskumu pracovných síl z roku 2012, ktoré uskutočnil EUROSTAT, je v európskom odvetví živých vystúpení zamestnaný približne jeden milión ľudí. Odvetvový trh práce je však mimoriadne fragmentovaný. V tradičných veľkých kultúrnych zariadeniach, ktoré vlastní a financuje štát, sú zamestnanci zvyčajne zamestnaní ako štátni zamestnanci alebo na základe riadnych, dlhodobých pracovných zmlúv so stabilnou sociálnou ochranou. Rastie však počet ľudí so slobodným povoláním a zamestnancov na dohodu, najmä mladých pracujúcich, ktorí môžu byť vystavení neprímeranej sociálnej ochrane a neistým pracovným podmienkam.

Najnovší vývoj

Vo všetkých 13 členských štátoch s dostupnými údajmi sa okrem troch (Českej republiky, Holandska, Rumunska) sa počet spoločností v období rokov 2000 až 2010 zvýšil. Je však neisté, či tento rast odzrkadľuje všeobecné šírenie odvetvia, alebo je súčasťou trieštenia štruktúry spoločností v odvetví.

Osem z 10 krajín, ku ktorým existujú údaje, zaznamenalo v tom istom období zvýšenie celkovej zamestnanosti v odvetví, zatiaľ čo zamestnanosť v Portugalsku a na Slovensku klesla. Podiel odvetvia na súhrnnej zamestnanosti bol vo všetkých krajinách, ku ktorým existujú údaje, nižší ako 1% a vo viac ako polovici krajín nižší ako 0,5%.

Podobne ako mnohé ďalšie odvetvia, aj odvetvie živých vystúpení výrazne zasiahla nedávna hospodárska recesia v niekolkých krajinách, keďže štátne dotácie pre kultúrne inštitúcie sa znížili a zamestnanci vo verejných inštitúciách boli prepustení. Celkovo sa však zdá, že z hľadiska zamestnanosti zasiahla kríza toto odvetvie menej ako väčšinu ostatných odvetví. Zamestnanosť ostala v rokoch 2008 až 2012 pomerne stabilná a všeobecne sa pohybovala mierne pod hranicou jedného milióna a mierne nad ňou.

Zastupovanie záujmov na vnútroštátnej úrovni

Odborové zväzy

Situácia v oblasti odborových zväzov v odvetví živých vystúpení je dosť fragmentovaná, charakterizuje ju šírenie profesijných odborových zväzov s veľmi úzkymi členskými základňami. Vysoký výskyt malých, odvetvových odborových zväzov zameriavajúcich sa na konkrétnu profesijnú podskupinu môže byť spôsobený vysokou diferencovanosťou odvetvia z hľadiska tradičných a odlišných povolání, ako sú herci, tanečníci, hudobníci, novinári v slobodnom povolání a technici.

V rámci členských štátov, na ktoré sa vzťahuje štúdiá, bolo identifikovaných celkovo 116 odvetvových odborových zväzov; všetky členské štáty majú najmenej jeden odvetvový odborový zväz.

Niekoľko vlastností odvetvia je všeobecne nepriaznivých pre nábor členov odborov: prevaha neistých zmlúv a neistých pracovných podmienok; často veľmi rozptýlený charakter zamestnania; veľmi rozmanité úrovne odmeny a vysoká miera existencie neštandardnej práce na kratší pracovný čas. Absolútne počty členov odborov sa veľmi líšia v rozsahu od 2,1 milióna (Ver.di v Nemecku) po približne iba 40 (SYTHOC-OHO na Cypre). Tieto odchýlky odzrkadľujú rozdiely veľkosti hospodárstva a v komplexnosti členskej základne, nie schopnosť náboru členov.

Organizácie zamestnávateľov

Na rozdiel od oblastí odborov nie sú odvetvové organizácie zamestnávateľov zaznamenané vo všetkých členských štátoch. V siedmich krajinách neexistovala odvetvová organizácia zamestnávateľov, ktorá by spĺňala aspoň jedno z dvoch kritérií na zahrnutie. Najmenej jedna odvetvová organizácia zamestnávateľov bola zistená v ostatných 20 krajinách. V šiestich z tejto skupiny krajín bola zistená najmenej jedna organizácia zamestnávateľov, ktorá nie je stranou v kolektívnom vyjednávaní. Tieto združenia sú klasifikované ako sociálni partneri len z dôvodu ich pridruženia k združeniu Performing Arts Employers Associations League Europe (PEARLE*). V ostatných 14 krajinách s jednou alebo viac odvetvovými organizáciami zamestnávateľov bola aspoň jedna zapojená do odvetvového kolektívneho vyjednávania.

Členské základne organizácií zamestnávateľov sú zvyčajne ešte užšie ako základne odborových zväzov. Podľa dostupných číselných údajov vykazuje viac ako 90 % organizácií zamestnávateľov odvetvovú hustotu 5 % alebo nižšiu z hľadiska spoločností a približne 43 % z hľadiska zamestnancov.

Kolektívne vyjednávanie

Závaznosť kolektívnych zmlúv v odvetví je pomerne nízka, je však zvyčajne vyššia vo verejnom a štátom financovanom segmente odvetvia v porovnaní s komerčným segmentom.

Sedem z 20 krajín s dostupnými údajmi malo v rokoch 2010 až 2011 vysokú mieru záväznosti približne 80 % alebo vyššiu. V ôsmich krajinách dosiahla miera záväznosti približne 30 % až 70 %. Tretia skupina piatich krajín mala miery záväznosti 20 % alebo menej.

Zastupovanie záujmov na európskej úrovni

Organizácie odvetvia živých vystúpení, ktoré Európska komisia uvádza v zozname ako sociálnych partnerov, s ktorými treba viesť konzultácie podľa článku 154 ZFEÚ, sú PERASLE* zastupujúca zamestnávateľov a European Arts and Entertainment Alliance (EAEA) zastupujúca zamestnancov. EAEA sa skladá z Medzinárodnej federácie hudobníkov (International Federation of Musicians, FIM), Medzinárodnej federácie hercov (International Federation of Actors, FIA) a Európskej Federácie medzinárodných médií, zábavy a umenia (European Federation of Media, Entertainment and Arts International, EURO-MEI).

EURO-MEI má 36 priamych odvetvových členov v 20 členských štátoch, pričom 32 z nich sa zúčastňuje odvetvového kolektívneho vyjednávania; FIA má 36 priamych členov v 24 členských štátoch, pričom 29 z nich sa zúčastňuje odvetvového kolektívneho vyjednávania; FIM má 31 priamych členov v 22 členských štátoch, pričom 27 z nich sa zúčastňuje odvetvového kolektívneho vyjednávania.

Podľa správ jednotlivých krajín má PEARLE* 37 priamych asociačných členov v 18 členských štátoch, z ktorých sa 29 zúčastňuje odvetvového kolektívneho vyjednávania.

Záver

V štúdiu sa dospelo k záveru, že v porovnaní so všetkými ostatnými európskymi sociálnymi partnermi sú EAEA a PEARLE* najdôležitejšími zástupcami zamestnancov a zamestnávateľov v rámci celej EÚ v odvetví živých vystúpení.

Ďalšie informácie

Správa „Representativeness of the European social partner organisations: Live performance industry“ (Reprezentatívnosť európskych sociálnych partnerov: odvetvie živých vystúpení) sa nachádza na stránke <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/TN1202038S/index.htm>

Ak potrebujete viac informácií sa obráťte na Camillu Galli da Binová, tlačovú tajomníčku, na adrese gdb@eurofound.europa.eu